



Toimintakertomus 2022

Tiivistelmä

Helsingin kaupungin pelastuslaitos



Helsinki

Sisällysluettelo

Katsaus vuoteen	3
Toimintaympäristö	3
Talous.....	4
Toiminnan kehittäminen ja strategia.....	5
Pelastuskoulu	5
Pelastustoiminnan palvelut	6
Ensihoitopalvelut.....	7
Riskienhallinnan palvelut	9
Tekniset palvelut.....	11
Hallinto- ja kehittämispalvelut	13
Viestintä.....	13
Liite: Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen strategia ja arvot 2022–2025.....	15

Katsaus vuoteen

Vuonna 2022 Helsingin kaupungin pelastuslaitoksella oli pelastustoimen hälytystehtäviä 8 704 kappaletta (2021: 9438), eli tehtävälle lähdettiin keskimäärin 60 minuutin ja 23 sekunnin välein. Ensihoitotehtäviä oli 64 000 (2021: 63 888), eli tehtävälle lähdettiin keskimäärin 8 minuutin ja 13 sekunnin välein. Onnettomuuden ehkäisyyn liittyviä valvonnallisia tehtäviä oli vuoden aikana 8575 kappaletta (2021: 8751).

Toimintaympäristö

Pelastusviranomaisten toimintaympäristössä tapahtui 24.2.2022 merkittävä muutos, kun Venäjä aloitti hyökkäyssodan Ukrainassa. Muuttunut turvallisuustilanne Euroopassa aiheutti toimenpiteitä myös pelastuslaitoksella. Omaa varautumista, huoltovarmuutta ja jatkuvuudenhallinnan järjestelyjä vahvistettiin, ja laitoksen valmiussuunnitelma samoin kuin Helsingin väestönsuojelusuunnitelma päivitettiin vastaamaan muuttuneita uhkakuvia. Sota Euroopassa huoletti myös kansalaisia, minkä johdosta pelastuslaitos tehosti väestönsuojeluun ja omaehtoiseen varautumiseen liittyvää viestintää ja neuvontaa.

Palveluiden kehittämistä ja tuottamista jatkettiin alkuvuonna koronarajoitusten ollessa voimassa. Vuoden aikana siirryttiin vähitellen normaaliolojen toimintamalleihin. Monet korona-aikana omaksutut hyvät käytänteet jäivät kuitenkin pysyviksi. Poikkeustilanteesta selvitettiin hyvin. Palvelutaso onnistuttiin pitämään koko ajan suunnitellulla tasolla ja työntekijöiden suojaaminen tartunnoilta onnistui hyvien ohjeistojen, suojavälineiden sekä henkilöstön hyvän suojavälineiden käytön ansiosta. Pandemia ei vaikuttanut toimintavalmiuteen eikä asiakkaiden avunsaantiin, eikä yhtäkään toimipistettä jouduttu sulkemaan koronatartuntojen vuoksi.

Tarkasteluvuotta sävytti kansallinen hyvinvointialueuudistus ja siihen liittyvä suunnittelu- ja integrointityö, jonka myötä Helsingin kaupungin pelastuslaitos liitettiin sosiaali- ja terveystoimen rinnalle osaksi Helsingin kaupungin Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen toimialaa 1.1.2023. Jatkossakin pelastustoimi kuuluu kuitenkin sisäministeriön hallinnonalaan ja kansalliseen ohjaukseen valtakunnallisine strategioineen ja kehitystavoitteineen, joita päivitettiin vuoden aikana.

Helsingin pelastuslaitos tekee tiivistä yhteistyötä sekä valtakunnallisessa pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa että Uudenmaan pelastuslaitosten kesken. Osana hallinnonalan muiden viranomaisten yhteistä hanketta pelastuslaitoksessa käynnistyi valmistelu korkean varautumisen ja turvallisuuden vaatimusten mukaisesti toteutetun turvallisuusverkon käyttöönotosta muissakin kuin operatiivisissa toiminnoissa. TUVÉ-verkko on valtion omistuksessa ja hallinnassa oleva viranomaisverkko, johon kuuluu viestintäverkko, siihen liittyvät laitetilat ja laitteet sekä yhteiset tieto- ja viestintätekniset palvelut.

Pelastuslain uudistukseen liittyvän asetuksen valmistelu jatkui. Sen mukaan Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen tilannekeskuksella tulee olemaan rooli ja tehtäviä osana valtakunnallista tilannekeskusverkostoa. Asetuksella säädettäisiin pelastustoimen järjestämislain mukaisesti valtakunnalliset ja alueelliset tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt, muu pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius sekä ne hyvinvointialueet, joihin tehtävät kootaan. Suunnitelman mukaan Helsingin pelastuslaitokselle tulee HUSin erityisvastuualueen kattava alueellinen tilannekeskusvastuu ja valtakunnallinen tilannekuvavastuu. HUSin erityisvastuualueeseen (HYKS-erva) kuuluvat HUSin lisäksi Etelä-Karjalan, Kymenlaakson ja Päijät-Hämeen sairaanhoitopiirit. Valtioneuvostolle asia todennäköisesti esitellään keväällä 2023 ja asetukset astuisi voimaan samanaikaisesti uuden pelastuslain kanssa vuoden 2024 alussa. Pelastuslaitos on aloittanut valtakunnalliseen tilannekuva- ja alueelliseen tilannekeskusvastuuseen liittyvän tila- ja resurssisuunnittelun sekä rekrytoinnit.

Pelastuslaitos osallistui ensimmäistä kertaa T-Median Julkishallinnon Luottamus&Maine -tutkimukseen, jossa selvitettiin julkishallinnon organisaatioiden mainetta kansalaisten keskuudessa. Yli kahdeksankymmenen tutkitun organisaation joukossa Helsingin pelastuslaitos sijoittui Rajavartiolaituksen (maineluku 3.95 asteikolla 1–5) jälkeen maineeltaan toiseksi parhaaksi (maineluku 3.89). Helsingin pelastuslaitoksen kokonaismaine on erinomaisella tasolla, maineen rakenne on tasaisen hyvä eikä siinä ole kriittisiä kehityskohteita. Tutkimuksen mukaan vahvaa mainetta seuraa kansalaisten vahva luottamus siihen, että pelastuslaitos toimii oikein ja vastuullisesti.

Talous

Tilikausi 2022 oli viimeinen, jolloin pelastuslaitos toimi Helsingin kaupungin rahoittamana itsenäisenä taloudellisena kokonaisuutena. Pelastuslaitoksen talous jakaantui kahteen pääosaan, pelastustoimeen ja ensihoitopalveluun. Pelastustoimen osuus käyttömenoista oli noin 77 % sisältäen pelastustoiminnan, onnettomuuksien ehkäisyyn, väestönsuojeluun varautumisen ja Pelastuskoulun kustannukset. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirille omakustannushintaan tuotettava kiireellinen ensihoitopalvelu oli noin 23 % käyttömenoista. Väestönsuojelun ylläpito, kaupungin väestönsuojeluun varautumisen tuki, Pelastuskoulun toiminta sekä sammutusvesipostien ylläpitoon liittyvät kustannukset eivät vuoden 2023 alusta lukien kuulu pelastustoimen järjestämislain mukaan valtion rahoituksen piiriin.

Pelastuslaitoksen tuotot ylittivät budjetin 2,7 miljoonalla eurolla, minkä johdosta tilikauden toimintakate oli 1,46 miljoonaa euroa talousarviota parempi (97 %). Sen sijaan pelastuslaitoksen käyttömenot ylittivät talousarvion 1,26 miljoonalla eurolla (102 %). Käyttömenojen ylityksen syynä olivat erityisesti kasvaneet energian ja lämmityksen kustannukset sekä pelastushenkilöstön suojavaatehankinnat. Ylitys sisälsi lisäksi henkilöstökuluja noin 0,6 miljoonaa euroa mm. kasvaneiden ylityökustannusten sekä oletettua pienemmän loppuvuoden henkilöstöpoistuman johdosta. Palkkojen maksu- ja raportointiviiveiden johdosta henkilöstökuluihin kirjattiin noin 0,2 miljoonan siirtovelka.

Pelastuslaitoksen bruttokäyttömenot ilman poistoja olivat 102,4 euroa per asukas, kasvaen 6,1 % vuodesta 2021. Pelastustoimen käyttömenot olivat 78,6 euroa ja ensihoitopalvelun 23,8 euroa. Pelastustoimen toimintakate oli 71,5 euroa ja tilikauden tulos poistot mukaan lukien 74,8 euroa per asukas. Ensihoitopalvelun kokonaiskustannus ensivaste ja poistot mukaan lukien oli 25,3 euroa asukasta kohden ja nettotulos nolla euroa, koska pelastuslaitos tuottaa palvelun omakustannusperiaatteella. Pelastuslaitoksen kirjanpidollinen tulos ja asukaskohtaiset yksikkökustannukset eivät sisällä Helsingin kaupungin keskitettyjä palvelukustannuksia, joiden määräksi arvioidaan noin kaksi miljoonaa euroa. Pelastustoimen yksikkökustannukset eivät ole vertailukelpoiset pelastustoimen järjestämislain mukaisten valtionrahoitteisten pelastustoimen kustannusten kanssa.

Irtaimen omaisuuden investointeihin käytettiin 3,7 miljoonaa euroa ja pelastuslaitos pysyi siten investointibudjetissaan. Vuonna 2022 valmistui viisitoista ambulanssia ensihoidon palvelutuotannon korvaushankintana. Lisäksi vastaanotettiin kaksi pelastusautoa, joista toinen sijoitetaan Konalan uudelle pelastusasemalle. Muun irtaimen hankinnan osalta tehtiin tarpeellisia palo- ja pelastuskaluston korvaushankintoja. Keskeneneräisten hankintojen johdosta irtaimen määrärahoja jäi vuonna 2022 käyttämättä noin 9,5 miljoonaa euroa, mikä jää rasittamaan Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan taloutta vuonna 2023.

Henkilöstö

Pelastuslaitoksen henkilöstömäärä jatkoi kasvuaan sekä pelastustoiminnan että ensihoidon nopean avunsaannin toiminta-aikojen lyhentämiseksi. Henkilöstömäärä oli vuoden lopussa 797 kasvaneen 34 palkansaajalla vuoden 2021 tilanteesta. Henkilötyövuosia oli vuoden aikana käytettävissä keskimäärin 764 (+43 htv). Palomiehiä ei saatu rekrytoitua suunniteltua määrää.

Toiminnan kehittäminen ja strategia

Vuoden 2022 alusta toimeenpannun Toimiva Pelastuslaitos -kehittämishankkeen myötä tehtiin organisaatiomuutos, jossa pelastustoiminnan ja ensihoitopalvelun suunnittelu, ohjaus ja kehittäminen keskitettiin Pelastustoiminnan palveluiden osastolle ja kaikki onnettomuuksien ehkäisyn toiminnot sekä väestönsuojeluun varautumisen suunnittelu Riskienhallintapalveluiden osastolle. Uudistuksen myötä palvelutuotannon organisaatio sekä niiden johtamis- ja kehittämistoiminnot ovat saman linjajohdon alaisuudessa.

Pelastuslaitoksen strategia vuosille 2022–2025 laadittiin henkilöstöä osallistaen ja sidosryhmien edustajia kuullen. Pelastuslautakunnan helmikuussa 2022 hyväksymä strategia pitää sisällään tärkeimmät toimintaympäristöä koskevat muutosajurit, vision, mission, strategiset tavoitteet sekä arvot. Strategia ja arvot kokonaisuudessaan tämän dokumentin liitteessä.

Toimiva Pelastuslaitos -kehittämishankkeen sekä strategian toimeenpanoa ja toiminnallisten tavoitteiden toteuttamista ja seuranta jatkettiin koko vuosi. Kehitystyön keskiössä oli johtaminen ja päätöksenteko ja niiden avoimuus sekä toimintakulttuurin yhdenvertaisuus ja tasa-arvo.

Pelastuskoulu

Helsingin Pelastuskoulu siirtyi vuoden alussa voimaan tulleessa organisaatiomuutoksessa suoraan pelastuskomentajan alaisuuteen ja koululle nimitettiin rehtori vastaamaan koulun toimiluvan mukaisesta toiminnasta. Keväällä 1972 toimintansa aloittaneen, pääkaupungin tarpeisiin pelastaja-ensihoitajan virkatutkintoon valmistavan koulun 50-vuotista taivalta juhlistettiin pandemiarajoitteiden hellitettyä syyskuussa 2022.

Pelastuskoulun toiminta perustuu valtion myöntämään toistaiseksi voimassa olevaan toimilupaan, mutta koulun rahoituksesta käydään edelleen neuvotteluja Helsingin kaupungin ja sisäministeriön välillä. Helsinki edellyttää, että pelastajakoulutukseen ohjataan valtion varoista riittävä rahoitus, joka kattaa sekä valtion Pelastusopiston nykyiset ja tulevat toimintaedellytykset että Helsingin Pelastuskoulun kulut.

Pelastuskoulussa oli toimintavuoden 2022 aikana virkatutkintokoulutuksessa kolme pelastajakursia (kurssit 44, 45 ja 46) ja vuoden aikana valmistui 13 uutta pelastajaa. Pelastuslaitoksen ensihoitoyksikön ja Stadin ammattiopiston kanssa jatkettiin vuoden 2011 ensihoitoasetuksen mukaisen valmistuvien pelastajien jatkokoulutuksen järjestämistä. Tässä oppisopimusmuotoisessa koulutuksessa Pelastuskoulusta valmistuvat palomies-ensihoitajat pätevöityvät noin vuodessa ensihoitoon suuntautuneiksi lähihoitajiksi eli perustason ensihoitajiksi. Vuonna 2022 aloitti koulutuksen yhdestoista tällainen oppisopimusmuotoinen opiskelijaryhmä. Koronapandemian aikana siirrettyjen kursien vuoksi koulutuksesta valmistui 47 opiskelijaa, mikä ylittää aiempina vuosina valmistuneiden määrän.

Pelastustoiminnan palvelut

Pelastustoiminnan kehittäminen jatkui vuonna 2022 suunnitellulla tavalla. Pelastustoiminnan tehtäviä oli vuonna 2022 yhteensä 8 704. Pelastustoiminnan kannalta vilkkain kuukausi oli elokuu, jolloin hälytykselle lähdettiin 913 kertaa. Ero vuoden rauhallisimpaan kuukauteen on huomattava, sillä helmikuussa hälytystehtävälle lähdettiin 573 kertaa. Eniten hälytyksiä aiheuttanut tehtävälaji oli perinteisesti automaattisten paloilmointien tarkastus- ja varmistustehtävät, joita oli 2 287 kappaletta. Ensivastetehtäville pelastusyksiköt riensivät 742 kertaa ja liikenneonnettomuuksiin 747 kertaa. Tulipaloja oli kaikkiaan 716, joista 103 oli rakennuspaloja.

Asemat ja yksiköt

Konalan uusi pelastusasema valmistui loppuvuonna 2022 ja se otettiin käyttöön vuoden 2023 alussa. Konalan pelastusasemalla toimii pelastusyksikkö ja perustason ensihoitoyksikkö sekä CBRNE-erikoisyksikkö. Aseman henkilöstö on erikoiskoulutettu toimimaan kemiallisten, biologisten ja radioaktiivisten aineiden aiheuttamissa tilanteissa sekä ydin- ja räjähddeonnettomuuksissa. Asema on suunniteltu ja rakennettu pelastuslaitoksen tarpeisiin, ja siellä toteutetaan puhdas pelastusasema -toimintamallia, jossa likaiset varusteet ja kalusto voidaan pestä ja huoltaa erillisissä tiloissa.

Konalan, Kontulan ja Jätkäsaaren kärkiyksiköistä ja niiden vaikutuksesta tehtiin selvitys, jossa voitiin todeta kyseisten yksiköiden vastanneen siihen tarpeeseen, mihin ne oli suunniteltu. Kärkiyksiköt lisäävät pelastustoiminnan joustavuutta suurkaupunkialueella. Esimerkiksi Konalassa ennen pysyvän pelastusaseman käyttöönottoa toiminnassa ollut kärkiyksikkö hälytettiin 1422 tehtävään 896 päivän aikana (tilanne 7.11.2022). Kärkiyksikkö oli ainoana yksikkönä kohteessa 1028 kertaa (72,3 % tehtävistä). Konalan kärkiyksikön ollessa tehtävällä hälytettiin Haagan yksikkö (RHE301) toiselle tehtävälle 105 kertaa.

Erikoisosaaminen

Raskas rauniopelastustoiminto otettiin pelastuslaitoksella virallisesti käyttöön. Rauniopelastamisella tarkoitetaan erittäin vaativaa ja pitkäkestoista pelastustoimintaa haastavissa olosuhteissa, joissa ihmisiä, eläimiä sekä omaisuutta pelastetaan sortuvien rakenteiden syövereistä. Helsingin kaupungin pelastuslaitos on ottanut rauniopelastuksen ainoana pelastuslaitoksena Suomessa yhdeksi pelastustoiminnan osa-alueekseen. Pelastuslaitos paransi rauniopelastuskykyään, niin kaluston kuin osaamisen osalta, jotta se voi paremmin vastata niihin uhkakuviin, joita Suomen pääkaupunki voi tulevaisuudessa kohdata.

CBRNE-osaamisen siirto Herttoniemen pelastusasemalta Konalan pelastusasemalle oli iso koulutusponnistelu. Kaikilla palomiehillä on jo peruskoulutuksessa saatu perusosaaminen CBRNE-toimintaan, mutta koska vaarallisten aineiden onnettomuuksien hoitamiseen liittyy paljon erityiskalustoa ja erityisosaamista, tarvitaan myös erityisosaajien ryhmä. CBRNE-ryhmä siirrettiin Konalaan Herttoniemen pelastusasemalta, jossa on meri- ja maaöljyntorjunnan sekä merellisen suorituskyvyn erikoisosaaminen. Osaamisen siirto ja sen todentaminen tehtiin vuoden 2022 lopussa.

MIRG-toiminnan (Maritime Incident Response Group) kehittämistä jatkettiin yhdessä Rajavartiolaitoksen sekä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa. Meripelastustilanteet ovat Rajavartiolaitoksen johtamia, mutta pelastuslaitos tarjoaa Rajavartiolaitokselle pelastajan osaamisella varustettua virka-apupalvelua erikoisjoukolla, joka on koulutettu toimimaan merellisissä olosuhteissa ja laivoilla sekä saapumaan toimialueelle lentokuljetuksella. Vuoden 2022 aikana muodostelmien kykyä toimia muun muassa laivapalotilanteessa testattiin oikeissa tehtävissä, ja osaaminen todettiin hyväksi.

Ensihoitopalvelut

Helsingin pelastuslaitoksella on yhteistoimintasopimus HUS-yhtymän kanssa ensihoitopalveluiden ja ensivastetoiminnan järjestämisestä Helsingin alueella. Sopimus päivitettiin vuonna 2022 ja se on voimassa 31.12.2027 saakka.

Ensihoidon yksikköhälytyksiä oli vuonna 2022 yhteensä 64 000. Ensihoidon yksikköhälytysten määrä on palautunut pandemiaa edeltävälle tasolle. Eniten hälytyksiä aiheuttanut tehtävälaji oli perinteisesti kaatuminen, joita oli noin 16 prosenttia hälytyksistä. Toiseksi yleisin tehtävälaji oli rintakipu (12 prosenttia), ja kolmanneksi yleisin äkisti heikentynyt yleistila (10 prosenttia). Suuresta tehtävämäärästä huolimatta Helsingin ensihoitopalvelun hoidolliset tulokset ovat edelleen kansainvälistä kärkeä.

Helsingin pelastuslaitoksen ensihoitoyksiköiden tehtäväsidonnoisuus aika on ollut pitkään korkea. Vuonna 2022 yksiköiden tehtäväsidonnoisuuden keskiarvo oli 48 prosenttia, kun HUSin ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisesti se pitäisi olla 31–45 prosenttia. Korkean tehtäväsidonnoisuuden vuoksi lokakuussa 2022 Helsingin pelastuslaitoksen ensihoitopalvelun resursseja lisätiin muuttamalla Kallion keskuspelastusasemalla toimiva hoitotason ensihoitoyksikkö EHE1211 ympärivuorokautiseksi yksiköksi.

Materiaalihallinta

Ensihoidon materiaalihallinnan merkittävin hanke oli viidentoista uuden ambulanssin käyttöönotto. Uusien ambulanssien kehitystyössä merkittävässä osassa olivat ensilinjan työntekijät ja heidän tekemänsä kehitysideat. Kehitysideoista keskityttiin erityisesti ambulanssin helpompaan puhdistettavuuteen sekä työergonomian parantamiseen.

Ambulanssihankeeseen myötä myös vara-ambulanssien määrää lisättiin vastaamaan nykyisiä tehtävämääriä ja suuren tehtävämäärän aiheuttamia huoltotapahtumia.

Tietojärjestelmät

Vuoden 2022 aikana Merlot Medi -johtamissovellusta on kehitetty ja se on otettu ensihoidon kenttäjohtajien käyttöön. Uutena toimintona otettiin käyttöön ensihoidon kenttäjohtajan toimintapäiväkirja.

Merlot Medi -ensihoitokertomussovellukseen tuli kolme versiopäivitystä. Merlot Medin oirepohjat yhtenäistettiin samanlaisiksi koko HYKS erva-alueella.

Potilastyytyväisyys

Potilastyytyväisyysmittaus suoritettiin vuonna 2022 lähettämällä noin 1300:lle ensihoidon potilaina olleelle kyselytutkimus. Tutkimuksen tulokset olivat erittäin hyviä. Potilaiden arvioima ensihoidon kokonaisarvosana oli vuoden 2022 tutkimuksessa 4,31 (asteikolla 1–5) ollen kymmenyksen tarkkuudella sama kuin vuosina 2020 ja 2021.

Opiskelijat ja tutustujat

Helsingin pelastuslaitoksen ensihoitopalvelussa oli vuonna 2022 noin 170 harjoittelijaa ja tutustujaa. Ensihoidon harjoittelijat tulivat pääasiassa helsinkiläisistä oppilaitoksista (Arcada, Metropolia ja Stadin ammattiopisto). Pelastajaksi kouluttautuvien ensihoidon harjoittelujaksolla oli Helsingin pelastuskoulun lisäksi oppilaita Pelastusopistolta Kuopiosta. Ensihoitopalveluun tutustuvat henkilöt olivat eri yhteistyötahojen edustajia sekä oppilaitosten opettajia.

Suuronnettomuusvalmius

Keväällä järjestettiin yhden päivän kestänyt ETS-harjoitus koronapandemian aiheuttaman pitkän tauon jälkeen. Saatujen kokemusten perusteella, ja suuronnettomuusvalmiuden ylläpitämiseksi, päätettiin järjestää talvella 2023 viikon mittainen ETS-harjoitus lääkäreille, ensihoidon kenttäjohtajille sekä hoitotason ensihoitotyötä tekeväälle henkilöstölle. Tämä harjoituksen valmistelutyötä tehtiin jo syksyllä 2022. Harjoitukseen kutsuttiin myös Hätäkeskuslaitos sekä pelastustoiminnan edustajia.

Suuronnettomuusvalmiuden ylläpitämiseksi kehitettiin SURO-sunnuntaikonsepti. Tarkoituksena oli käydä läpi suuronnettomuuteen liittyviä aiheita hyvin lyhyessä, sunnuntaisin tapahtuvassa, koulutuksessa.

Omavalvonta

Omavalvontaa suoritettiin ensihoidon kenttäjohtajan toimesta kaksi kertaa viikossa. Aiemmista vuosista poiketen osallistuimme nyt HUS-laajuiseen HUS-potilasturvallisuustyöryhmän laatimaan omavalvontaan. Tätä toimintaa tullaan kehittämään tulevina vuosina, jotta siitä saatava hyöty olisi mahdollisimman hyvä.

Osaamisenhallinta

Ensihoidon osaamisenhallintaa on toteutettu ensihoitoyksikön osalta vuosisuunnitelman mukaisesti.

Riskienhallinnan palvelut

Organisaattiorakenteen uudistuksen myötä pelastuslaitokselle perustettiin 1.1.2022 Riskienhallinta-palveluiden osasto. Uusi kokonaisuus koostuu kolmesta yksiköstä: Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut, Varautumisen ja väestönsuojelun johtamisen palvelut sekä Kaupunkiympäristöpalvelut.

Uudistuneen organisaattiorakenteen toimeenpano väritti koko vuotta 2022. Kaikkien yksikönpäälliköiden ja tiimien esihenkilöiden virat täytettiin ulkoisilla rekrytoinneilla, minkä lisäksi rekrytointeja tehtiin suunnitelmallisesti myös onnettomuuksien ehkäisyn ja kaupunkiympäristöyksikön palvelutuotantoon sekä väestönsuojelun suunnittelutehtäviin.

Valtava kiinnostus väestönsuojelua kohtaan

Venäjän hyökkäyssodan myötä suuren yleisön, median ja päättäjien kiinnostus väestönsuojelua kohtaan kasvoi merkittävästi. Pelastuslaitoksen asiantuntijat vastasivat yli kahteentuhanteen kaupunkilaisten yhteydenottoon ja kymmeniin kotimaisten medioiden haastattelupyyntöihin; antoivat neuvontaa kymmenille viranomaistahoille sekä isännöivät yli sataa kansainvälistä vierailua. Kasvaneella neuvontatarpeella oli vaikutusta myös onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden toteutumiseen, sillä henkilöstön panosta suunnattiin keväällä 2022 suunniteltua enemmän päivystävän palotarkastajan neuvontapalveluihin ja henkilöstön kouluttautumiseen.

Vapaaehtoisten kouluttaminen kalliosuojien erityistehtäviin jatkui vireänä. Vuonna 2022 kalliosuojakoulutuksen peruskurssin suoritti noin 500 ja jatkokurssin liki 200 vapaaehtoista. Yhteistyökumppaneina ovat olleet Maanpuolustuskoulutusyhdistys MPK ja Helsingin väestönsuojeluyhdistys. Vuonna 2022 käynnistettiin lisäksi hanke väestöhälytinten vahvistin- ja ohjausyksiköiden uudemiseksi vuosina 2023 ja 2024.

Onnettomuuksien ehkäisyn palvelutuotanto

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluissa tuotettiin 10 582 turvallisuuspistettä, mikä oli 96 prosenttia vuoden tavoitteesta (11 000 turvallisuuspistettä). Yksi turvallisuuspiste vastaa neljän tunnin tehollista työaikaa, joka tehdään onnettomuuksien ehkäisyn asiakasprosessissa, esimerkiksi palotarkastuksella, turvallisuuskoulutuksessa tai annettaessa palo- ja pelastusturvallisuuteen liittyvää ohjausta ja neuvontaa onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Turvallisuuspisteiden ja määräaikaisten palotarkastusten osalta jäätiin koko vuodelle suunnitellusta tavoitemäärästä, sillä työaikaa kohdennettiin Venäjän hyökkäyssodan vuoksi suunnitelmasta poiketen. Määräaikaisten valvonnan toteuttamiseen vaikutti myös rekrytointien ja perehdytysten suuri määrä sekä vuoden 2022 alussa kaikissa pelastuslaitoksissa käyttöön otettu määräaikaisten valvonnan uudistettu prosessi. Prosessi varmistaa aiempaa paremmin hyvän hallintotavan palotarkastuksilla, mutta se osoittautui käytännössä ennakoitua hitaammaksi ja työläämmäksi.

Pelastuslaitoksen toteuttama yleisötapahtumien pelastussuunnitelmien arviointi ja tapahtumien valvonta palasivat koronavuosien 2020 ja 2021 jälkeen vuoden 2019 tasolle.

Pelastustoiminnan ja ensihoidon toimintaedellytykset tehdään yhteistyössä

Pelastuslaitos haluaa olla turvallisen kaupunkikehityksen mahdollistaja ja varmistaa operatiivisen pelastustoiminnan sekä ensihoidon toimintaedellytykset kasvavassa kaupungissa. Tätä tehtävää hoitaa erityisesti Riskienhallinnan osastolle 1.1.2022 perustettu Kaupunkiympäristöpalveluiden yksikkö, joka pitää sisällään rakenteellisen paloturvallisuuden asiantuntijatiimin sekä uuden, kasvavassa kaupungissa pelastustoiminnan ja ensihoidon toimintaedellytyksistä huolehtivan asiantuntijatiimin. Yksikkö tuottaa neuvonta- ja ohjauspalvelua rakennushankkeiden suunnittelijoille ja rakennusliikkeille. Lisäksi yksikkö tekee tiivistä yhteistyötä muun muassa rakennusvalvonnan, maankäy-

tön suunnittelun, Helsingin seudun ympäristö HSY:n, Kaupunkiliikenne Oy:n sekä muiden sidosryhmien ja viranomaisten kanssa. Vuonna 2022 tiivistettiin suunnitelmallisesti yhteistyötä kaupungin liikenne- ja katusuunnittelun kanssa

Toimintaa kehitetään yhteistyöverkostoissa

Pelastuslaitokset tekevät onnettomuuksien ehkäisyssä tiivistä yhteistyötä sekä valtakunnallisessa pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa että Uudenmaan pelastuslaitosten kesken. Pelastustoimen asiakaspalvelua yhdenmukaistetaan pelastuslaitosten välisessä yhteistyössä muun muassa laatimalla yhteisiä toimintaohjeita ja asiakasmateriaaleja sekä vaihtamalla parhaita käytäntöjä. Vuonna 2022 Helsingin pelastuslaitos osallistui aktiivisesti pelastuslaitosten verkostotyöhön ja muun muassa pelastustoimen valtakunnallisen onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmän yhteishankintaan, jota koordinoi sisäministeriö. Tietojärjestelmän kehittämiseksi pelastuslaitosten prosesseja ja toimintatapoja yhdenmukaistetaan voimakkaasti, minkä myötä resurssitarve verkostoimaiseen yhteistyöhön on kasvanut viime vuosina. Onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmä otetaan pelastuslaitoksissa käyttöön vaiheistettusti, arviolta vuosina 2024–2025.

Tekniset palvelut

Pelastuslaitoksen irtaimen omaisuuden perushankinta

Irtaimen omaisuuden hankinta eteni vuonna 2022 suunnitelman mukaisesti. Investointihankkeisiin vaikutti maailmanlaajuisesta komponenttipulasta aiheutuneet pitkät toimitusajat.

Aiemmin aloitettu pelastusajoneuvohankinta eteni, ja hankintasopimus allekirjoitettiin helmikuussa 2022. Pelastusajoneuvoja tilattiin yhteensä viisitoista kahdessa erässä. Ensimmäiset kaksi ajoneuvoa vastaanotettiin vuonna 2022, ja loppujen toimitus on vuoden 2023 aikana.

Muita merkittäviä ajoneuvohankintoja oli kuusitoista palotarkastajien käyttöön tulevaa miehistönkuljetusautoa. Hankinta jakautui kahteen eri osaan siten, että puolet on dieselkäyttöisiä nelivetoautoja ja toinen puoli täyssähköautoja. Käyttöön ajoneuvot saadaan vuonna 2023. Näiden lisäksi kilpailutettiin vuonna 2023 valmistuva pistokehybridikuorma-auto keskusvaraston käyttöön sekä käynnistettiin uusien akkukäyttöisten pelastustyökalujen hankinta. Kiireellisen ensihoidon tehtäviin vastaanotettiin viisitoista ambulanssia.

Muun irtaimen hankinnan osalta toteutettiin Konalan pelastusaseman uudiskalustaminen ja tehtiin tarpeellisia palo- ja pelastuskaluston korvaushankintoja. Öljyntorjunnan kuljetuslautan, Miinan, harjakerääjää suunniteltiin Staran konepajalla.

Pelastuslaitoksen irtaimen omaisuuden perushankintaan käytettiin yhteensä 3,6 miljoonaa euroa vuonna 2022.

Pelastustoimen irtaimen omaisuuden hankinnat toiminnoittain:

Paloautot	1 020 000,00 €	27,94 %
Ensihoitoautot	2 397 000,00 €	65,65 %
Muut irtaimen hankinnat	195 000,00 €	5,34 %
Öljyntorjuntakalusto	39 000,00 €	1,07 %
Yhteensä	3 651 000,00 €	100,00 %

Kalusto, materiaalit ja järjestelmät

Pelastuslaitoksen huoltovarmuutta pidettiin yllä vakiintuneilla käytännöillä. Aktiivikäytössä olevalle kalustolle varmistettiin jatkuvasti saatavilla olevaa varakalustoa. Käyttökalu ja henkilökohtaiset suojaruusteet ja työvaatteet pidettiin toimintakunnossa organisaation omia huoltopalveluja tai ostopalveluja hyödyntäen. Materiaalivarastoja täydennettiin tarvittavilta osin.

Loppuvuodesta toteutettiin kriittisten materiaalien arviointityöpaja, josta saatiin runsaasti käyttökelpoista tietoa normaali- ja poikkeusolojen huoltovarmuuden kehittämiseen. Työpajassa arvioitiin materiaali- ja kalustoryhmien käytettävyyttä erilaisissa häiriötilanteissa.

Ikääntyneen kunnossapitojärjestelmän uudistamista valmisteltiin tutustumalla markkinoilla oleviin vaihtoehtoihin ja syventämällä yhteistyötä kaupunginkanslian kanssa. Otettiin tavoitteeksi yhdistää talous- ja kunnossapitojärjestelmät yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Projektin toteutusvaihe on vuosina 2023–2024.

Käynnistettiin turvallisuusverkko TUVE:n laajan käyttöönoton valmistelu ja suunnittelu pelastuslaitoksen palvelutoimintojen kanssa. Kartoitettiin nykyisen viranomaisten viestintäverkon VIRVEN korvaavan VIRVE2-verkon käyttöönoton vaatimuksia.

Väestönsuojelun hälytinjaerjestelmän ohjauksen ja tiedonsiirron uusimisen kilpailutus toteutettiin tavoitteena käynnistää uusinnat vuoden 2023 alussa. Teknisen osaston ICT-yksikkö osallistui Digi- ja väestötietoviraston järjestämään digiturvallisuuden Taisto-harjoitukseen marraskuussa 2022.

Kiinteistöt ja väestönsuojat

Pelastuslaitoksen kiinteistöhuollon piiriin kuului vuonna 2022 yhteensä kahdeksan pelastusasemaa, kaksi kevytyksikköasemaa, osaamiskeskus, öljyntorjuntavarikko, kolme meriasemaa sekä viisikymmentä väestönsuojaa.

Kiinteistöjen ylläpito- ja kunnossapitotoiminnoissa edettiin vuosisuunnitelman mukaan. Suurimpia töitä olivat Käpylän ja Malmin asemien jäädytyksien rakentaminen. Keskuspelastusaseman sisäilma- ja energiaparannuksilla laajennettu linjasaneeraus valmistui lokakuussa 2022. Lisäksi kiinteistöissä teetettiin useita vuosikorjaustöitä ja huolehdittiin siivous-, jätehuolto-, viher- ja lumitöiden järjestämisestä, kalustehankinnoista ja muutoista.

Pelastuslaitos luopui kahdestakymmenestä yhdestä pääomavuokraamasta väestönsuojasta, jotka luovutettiin Kaupunkiympäristön toimialalle. Pelastuslaitos jatkaa luovutetuissa suojissa väestönsuojien normaali- ja poikkeusaikojen kiinteistötoimintojen hoitamista. Pelastuslaitokselle jäi omaan käyttöön pelastusasemat sekä yhdeksän väestönsuojaa.

Pelastuslaitoksen ja Kaupunkiympäristön toimialan välille tehtiin yhteistoimintasopimus väestönsuojien kiinteistöhoidosta. Sopimus käsittää kokonaisvaltaisen kiinteistöhoidon, eli väestönsuojien ylläpito jatkuu samantasoisena kuin aiemminkin. Lisäksi uudistettiin laitokselle jääneiden yhdeksän väestönsuojan osalta vuokranhallintaohjelma, jotta jälleen vuokrausta pystytään jatkamaan.

Niemenmäen väestönsuojan LVIS-tekni sen peruskorjauksen hankesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa ja eteni urakkakilpailuun.

Rakennuttaminen

Helsingin kaupungin pelastuslaitos varmistaa uusien pelastusasemien rakentamisella Etelä-Suomen aluehallintoviraston edellyttämän palvelutason alueilla, joissa on havaittu puutteita toimintavalmiusajoissa. Neljä kriittisintä aluetta ovat Konala, Kontula, Tapanila ja Vuosaari.

- Konalassa on toiminut kevytyksikköasema toukokuusta 2020 alkaen, Konalan varsinaisen pelastusaseman rakennustyöt valmistuivat marraskuussa 2022. Uusi pelastusasema otettiin käyttöön vuoden 2023 alussa ja samalla luovuttiin Konalan kevytyksikköasemasta.
- Tapanilan kevytyksikköasemaa varten vuokrattiin tilat 1.1.2023 alkaen. Tapanilan uuden varsinaisen pelastusaseman hankesuunnittelu on tarkoitus käynnistää 2/2023.
- Kontulan pelastusaseman toteutussuunnittelu käynnistettiin kesällä 2022. Rakentamisen on tarkoitus alkaa kesällä 2023. Alueen tavoitettavuuden parantamiseksi ennen uuden pelastusaseman valmistumista vuokrattiin tilat kevytyksikköasemaa varten teollisuuskiinteistöstä Sirrikujalta helmikuun 2021 alusta lähtien.

Hallinto- ja kehittämispalvelut

Hallinto- ja kehittämispalveluiden osastolle perustettiin Osaamisen kehittämispalveluiden yksikkö sekä Suunnittelu- ja kehittämispalveluiden yksikkö tukemaan pelastuslaitoksen johtoa palvelutuotannon läpileikkaavissa johtamis- ja kehittämistehtävissä. Muut osaston yksiköt olivat HR-palvelut sekä Viestintäpalvelut ja tiimeinä Hallintopalveluiden ja Taloushallintopalveluiden tiimit.

Hyvinvointialueuudistukseen liittyen pelastuslaitoksen hallinto- ja kehittämispalveluiden osasto lakkautettiin 31.12.2022 ja kaikki hallintotoiminnot siirrettiin osaksi Helsingin kaupungin Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yhteisiä hallintopalveluita.

Viestintä

Tarkasteluvuoden alussa perustettiin viestinnän yksikkö ja viestinnän resursseja lisättiin yksikön päälliköllä.

Pelastuslaitoksen viestinnällä on kahtalainen tehtävä: lakisääteinen viranomaisviestintä osana pelastustoiminnan johtamista ja tavanomainen organisaatio- ja yhteisöviestintä sekä sisäisille että ulkoisille sidosryhmille.

Vuoden aikana kehitettiin viestinnän strategista suunnittelua ja keskeisiksi viranomaisviestinnän praktiikoiksi tunnistettiin turvallisuusviestintä, riski- ja varautumisviestintä sekä onnettomuus- ja kriisiviestintä. Vuoden alussa käynnistettiin pelastuslaitoksen lakisääteisen operatiivisen viestinnän ja siihen liittyvien prosessien ja ohjeiden kehitystyö yhdessä pelastustoimen operatiivisen henkilöstön kanssa. Kehitettyjä toimintatapoja testattiin useissa onnettomuusharjoituksissa.

Pelastuslaitoksen ulkoisen viestinnän missiona on vahvistaa kansalaisten turvallisuudentunnetta ja kriisinkestävyyttä sekä tukea pelastuslaitoksen palvelutuotannon kokonaisuutta viestinnällä, joka vahvistaa luottamusta viranomaiseen. Työyhteisöviestinnällä tuetaan strategian ja arvojen toteuttamista arjessa ja rakennetaan vuorovaikutteista ja osallistavaa työyhteisökulttuuria.

Väestönsuojelu viestinnän keskiössä

Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan alkua ja sen laajenemisen uhka aiheutti huolta kaupunkilaisissa, heidän turvallisuustunteeseensa oli tullut särö. Pelastuslaitokselle tämä tarkoitti tehostetun viestinnän käynnistämistä väestönsuojelusta ja väestönsuojista. Teimme yhteistyötä ja linjasimme viestintäämme kaupunginkanslian sekä pelastusalan muiden viestijöiden kanssa, jotta ei syntyisi tilannetta, jossa viranomaiset viestivät liikaa tai liian vähän tai ristiriitaisesti – oli vältettävä turhien pelkojen lietsomista.

Aihe kiinnosti myös median edustajia. Järjestimme vuoden aikana väestönsuojeluvierailun yli kahdeksallekymmenelle kansainväliselle medialle ja annoimme haastatteluja myös kaikille keskeisille kotimaisille medioille, jotka uutisoivat kevään ja kesän 2022 aikana suomalaisten viranomaisten varautumisesta ja tavasta suojata siviiliväestöä poikkeusoloissa. Kansainvälisessä mediassa väestönsuojelu nousi osaksi sitä narratiivia, jolla rakennettiin kuvaa turvallisesta ja varautumisesta, väestönsuojeluun ja maanpuolustukseen vakavasti mutta pragmaattisesti suhtautuvasta Suomesta.

Viestinnän kanavat

Osana Helsingin kaupungin intranetin uudistusta pelastuslaitokselle rakennettiin uusi intranet, joka integroitiin Sotepe-toimialan kokonaisuuteen ja otettiin käyttöön vuoden lopussa.

Syksyllä 2022 alkoi pelastuslaitoksen julkisten nettisivujen uudistustyö tavoitteena avata uusi sivusto sisäministeriön hallinnoimalle ja ylläpitämälle, pelastustoimen yhteiselle ja viranomaisten turvallisuusverkossa (TUVE) toimivalle pelastustoimi.fi-alustalle kevään 2023 aikana.

Pelastuslaitos käyttää sosiaalisen median kanavia laajasti sidosryhmä- ja kansalaisviestintään ja vuorovaikutukseen. Laajensimme Twitterin käyttöä operatiivisesta onnettomuusviestinnästä pelastuslaitoksen virallisen viranomais- ja vaikuttamisviestinnän kanavaksi. Twitterin, Facebookin ja Instagramin rinnalle avattiin LinkedIn-profiili tukemaan erityisesti rekrytointiviestintää. Vuoden aikana tehtiin Jodel-kampanja, mutta kanava ei jäänyt vakituiseen käyttöön.

Sosiaalisen median seuraajamäärät jatkoivat kasvua tammikuusta 2022 tammikuuhun 2023: Twitter kasvoi 15 641 seuraajasta 17 485 seuraajaan, Facebook 14 995 seuraajasta 16 105 seuraajaan ja Instagram 11 821 seuraajasta 12 468 seuraajaan.

Liite: Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen strategia ja arvot 2022–2025

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen strategia 2022–2025

Väestön ikääntyminen ja monimuotoistuminen sekä sosiaalisen ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden kasvu haastavat palvelutuotantoa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistus tarjoaa mahdollisuuksia ja kannustaa meitä uudistumaan.

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on haaste, joka koskettaa vahvasti myös Helsingin kaupungin pelastuslaitosta.

Yhteiskunta ympärillämme muuttuu - ja pelastuslaitos sen mukana



Teknologian kehitys muuttaa turvallisuusympäristöä ja vaatii pelastuslaitokselta uudenlaista osaamista.

Ilmastonmuutoksen hidastaminen ja siihen sopeutuminen vaativat välittömiä toimia.

Helsinki

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen strategia 2022–2025

Tavoitteenamme on, että Helsinki on maailman turvallisimman kaupunki

Helsingin kaupungin pelastuslaitos vastaa kasvavan, väestöltään ikääntyvän ja moninaistuvan kaupungin tarpeisiin.

Ennakoimme ja varaudumme ilmastonmuutoksen ja muiden merkittävien muutosvoimien aiheuttamiin vaikutuksiin.

Olemme pääkaupungin paras ensihoidon palveluntuottaja. Toimintamme on asiakaslähtöistä, kaupunkilaisille näkyvää ja yhteiskunnallisesti vaikuttavaa.

Tehtävämme on tuottaa turvallisuutta ja auttaa hädän hetkellä

Tehtävämme on tuottaa turvallisuutta vähentämällä onnettomuuksia ja niiden vaikutuksia. Välitämme ihmisistä, vahvistamme turvallisuuden tunnetta ja autamme hädän hetkellä.

Opastamme ihmisiä, yrityksiä ja yhteisöjä omatoimiseen varautumiseen. Turvaamme kaupungin toimintaa kaikissa tilanteissa.



Helsinki

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen strategia 2022–2025



Strategiset tavoitteet

- Kehitämme pelastustoiminnan ja ensihoitopalvelun saatavuutta siten, että kasvavan ja kehittyvän pääkaupungin tarpeet ja palvelutasolle asetetut vaatimukset täyttyvät.
- Vähennämme ensihoitopalvelulle kuulumattomia tehtäviä yhteistyössä sidosryhmien kanssa.
- Ehkäisemme onnettomuuksia asiakaslähtöisesti ja teemme onnettomuusten ehkäisyyn liittyvistä palveluistamme sujuvampia.
- Päivitämme kaupunkitasoisen väestönsuojelun varautumisen vastaamaan tunnistettuihin uhkakuviin ja tarpeisiin.
- Kehitämme rooliamme Suomen pelastustoimen alueellisena keskuksena.
- Kehitämme tiedolla johtamista ja analytiikkaa vastaamaan uudistuvan pelastustoimen ja pelastuslaitoksen vaatimuksia.



- Kehitämme henkilöstön osaamista pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti, jotta voimme vastata muuttuviin asiakastarpeisiin ja toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.
- Vahvistamme työnantajakuvaamme varmistaaksemme henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden.
- Hyödynnämme digitalisaatiota ja uusia teknologioita tehdäksemme palveluistamme entistäkin vaikuttavampia ja asiakaslähtöisempiä.
- Kehitämme ruotsin- ja muunkielisiä palvelujamme edistääksemme yhdenvertaisia palveluja Helsingin monikulttuurisessa toimintaympäristössä.
- Olemme aktiivisia luodaksemme Helsingissä ratkaisuja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksessa asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.
- Nostamme tuottavuutta yksilöllistä suoritusta ja ryhmäsuoritusta palkitsemmalla.

Helsinki

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen strategia 2022–2025



Pelastuslaitoksen arvot

Yhteishenki



Hyvä yhteishenki on kaiken toimintamme perusta. Tiivis työyhteisömme on yksi tärkeimmistä voimavaroistamme. Ratkaisemme ongelmat yhdessä, kohtaamme arjen yhdessä. Toinen toistamme tukien, asiakkaidemme ja sidosryhmiemme kanssa yhteistyössä teemme Helsingistä turvallisen paikan elää.

Luotettavuus



Olemme rautaisia ammattilaisia. Luotamme toisiimme ja meihin luotetaan. Helsingin pelastuslaitoksen työntekijän tunnistaa osaamisesta. Kehitämme ammattitaitoamme ja olemme pelastusalan ylpeä edelläkävijä. Me olemme luottamuksen arvoisia nyt ja tulevaisuudessa.

Yhdenvertaisuus



Kohtaamme toisemme ja asiakkaamme yhdenvertaisesti ja arvostaen. Olemme rehtejä, reiluja ja avoimia. Kaikki toimintamme perustuu aina yhdenvertaisuudelle ja arvostukselle. Meille erilaisuus on voimavara.

Merkityksellisyys



Teemme yhteiskunnallisesti tärkeää ja merkityksellistä työtä ihmisten hyväksi. Työllämme turvaamme kaupunkilaisten elämää ja luomme yhteiskuntaan turvallisuutta. Auttaminen on tehtävämme ja teemme työtämme vaikeissakin tilanteissa täydellä sydämellä.

Helsinki



onnettomuuksien ehkäisy | pelastustoiminta | ensihoito | väestönsuojelu | varautuminen

PL1, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI
PB 112, 00099 HELSINGFORS STAD

Helsinki City Rescue Department
+358 9 310 1651 Helsingfors stads räddningsverk